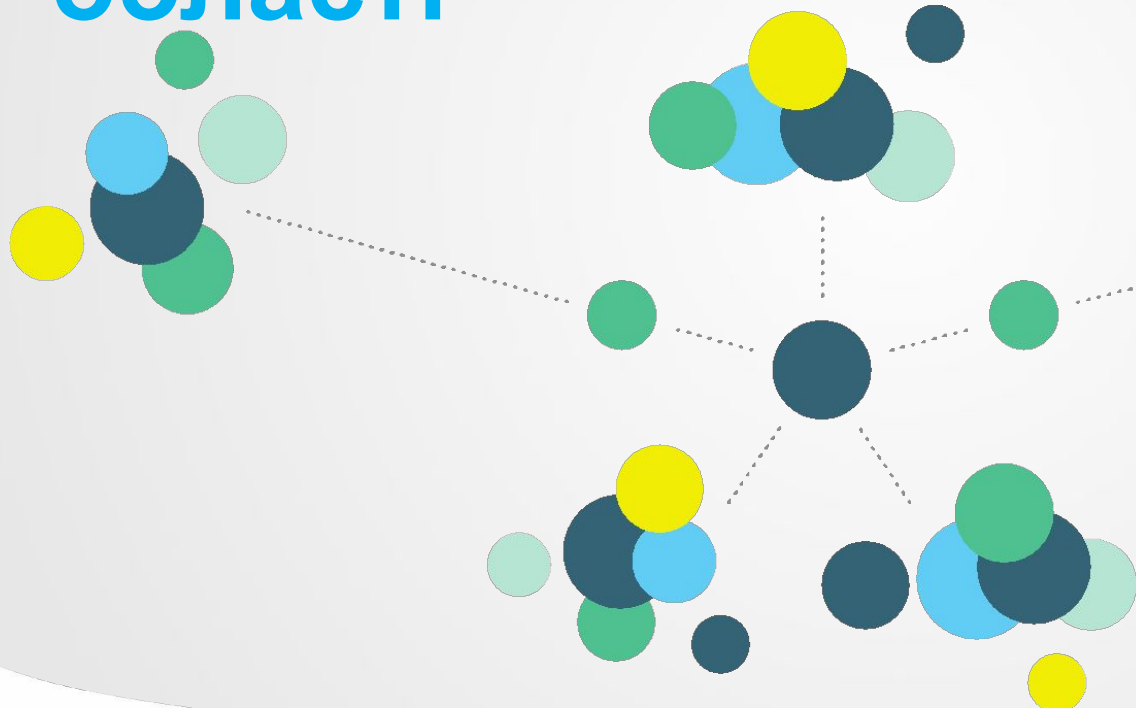

Про ситуацію з модернізації системи освіти в ОТГ Хмельницької області

Айдер СЕІТОСМАНОВ, експерт Шведсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні»

Олег ФАСОЛЯ, директор Департаменту освіти і науки, Хмельницька ОДА

Зміст

1. Створення органів управління освітою.

Основні підходи при формуванні системи управління мережею ЗНЗ. Огляд створених ОУО.

2. Оптимізація мережі освітніх закладів об'єднаної громади

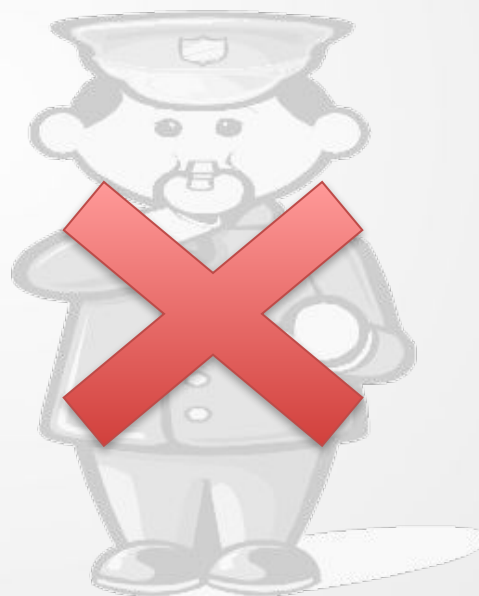
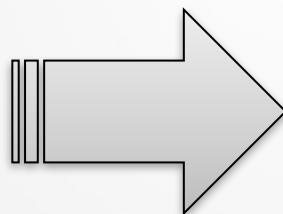
Алгоритм оптимізації мережі освітніх установ. Умови, критерії і зауваження.

**Чим відрізняється
управління освітою
органом місцевого
самоврядування
об'єднаної громади
від адміністрування
мережею
освітніх закладів з боку
РДА?**

I. Створення органів управління

Освітні підходи при формуванні системи управління мережею ЗНЗ

Підхід №1. Виключити технічне дублювання структури відділу освіти РДА

I. Створення органів управління

освітою Відходи щодо формування системи управління мережею ЗНЗ:

- Самостійно вибирати **різні структурні форми**, відповідні назви і штат працівників
- **Збереження певної вертикалі у виконанні освітніх повноважень** та завдань діючих та створюваних органів управління освітою
- **Спрямованість на максимальне делегування навчально-методичних повноважень** на рівень самих навчальних закладів
- Спрямованість на те, щоб орган управління був зайнятий виконанням функцій, що **мають пряме відношення до забезпечення якості освітніх послуг**
- **Створювати зовнішні комунальні сервісні служби** для реалізації додаткових завдань, які обслуговують життєдіяльність мережі закладів освіти (господарювання, юридичного і фінансового обслуговування та інші)

I. Створення органів управління освітою

Підходи щодо формування системи управління мережею ЗНЗ:

Вирішувати питання щодо створення **методичних служб на основі** функціонального аналізу системи управління освітою ОТГ.

Важливим елементом, який необхідно враховувати при формуванні методичної служби **є управлінський та навчально-методичний рівень шкільних адміністрацій та вчителів, мережа навчальних закладів в громаді.**

Професійний рівень педагогічних колективів шкіл є обернено-пропорційним залежності завантаженості співробітників методичних кабінетів і відповідно їх штатній чисельності.

I. Створення органів управління

освітою

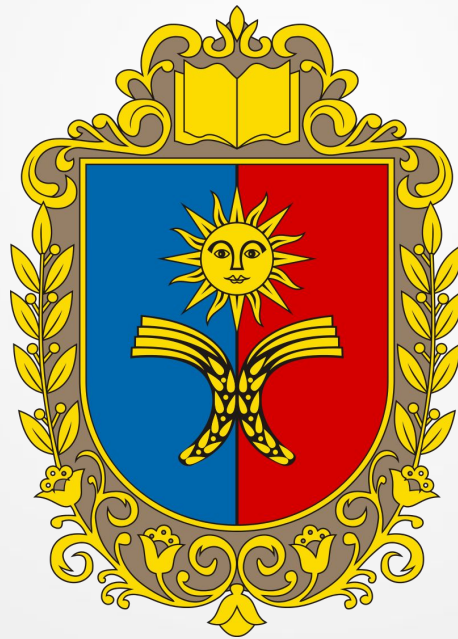
• Підходи при формуванні системи управління мережею ЗНЗ

Використання на основі об'єктивних і чітких розрахунків усіх варіантів **забезпечення послуг позашкільними навчальними закладами** розташованих поза адміністративних кордонів ОТГ, а саме:

- **Спільного фінансування** сума якого може бути визначена, виходячи з суми коштів на оплату праці педагогічних працівників, які забезпечують надання позашкільних освітніх послуг дітям ОТГ та пропорційної суми адміністративних витрат
- **Надання позашкільної освіти закладами** загальної середньої освіти (що включає можливе внесення доповнень до Статутів ЗНЗ)
- **Створення власних структур** позашкільної освіти

I. Створення органів управління освітою

Огляд вже створених органів управління освітою ОТГ Хмельницької області

I. Створення органів управління освітою

- Всього об'єднаних громад - 22
- Всього створено органів управління освітою в об'єднаних громадах Хмельницької області – 14
- Планується створити орган управління освітою найближчим часом – у 5 ОТГ
- Управління мережі освітніх установ буде реалізовано на основі моделі опорних шкіл – у 3 ОТГ
- Утворені методичні служби у складі органів управління освітою – у 12 ОТГ
- Надання послуг з методичної підтримки ЗНЗ делеговано методичним кабінетам районних рад – у 10 ОТГ

I. Створення органів управління

освітою

Співвідношення кількості населення, рад і поселень (які увійшли до складу ОТГ), шкіл, учнів до чисельності працівників ОУО, методистів, працівників господарчої і фінансової служб серед найбільших ОТГ Хмельницької області

Назва ОТГ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Волочиська міська	34394	18/40	21	3341	33	13	8	12
Дунаєвецька міська	39620	26/51	25	3721	31	6	9	16
Новоушицька селищна	27028	19/53	20	1993	33	10	11	12
Полонська міська	33452	11/30	18	3708	24	7	-	17
Старосинявська селищна	20700	10/44	19	1687	22	7	8	17

Оптимізація мережі ЗНЗ

Оптимізація мережі ЗНЗ

Розробку Плану оптимізації рекомендується почати після того як новостворений орган управління освітою:

1. Укомплектовано кадрами
2. Досягнуто певний інституційний рівень управління
3. Процес поточного адміністрування освітніми закладами громади набрав функціональної сталості

Оптимізація мережі

ЗНЗ це важливо?

- Оптимізація мережі ЗНЗ є одним з найбільш нагальних завдань громади, яка зачіпає життєві інтереси **великої кількості найбільш уразливих жителів** поселень.
- Саме на місцеве самоврядування **покладається відповідальність** за середню освіту об'єднаної громади.
- Оптимізацію мережі освітніх установ **не слід розглядати як короткостроковий разовий захід.**
- Оптимізація мережі освітніх закладів **є частиною Стратегії розвитку** об'єднаної громади.

Оптимізація мережі

- **ЗНЗ** Оптимізацію **не слід розглядати** лише як спосіб заощадження коштів за рахунок скорочення кількості навчальних закладів

- Мета оптимізації - **покращення якості освіти** в громаді та життєвих можливостей громадян шляхом кращого і більш ефективного витрачання бюджетних коштів

Оптимізація мережі ЗНЗ. Якість освіти

Як виміряти реальну якість освіти?

Оптимізація мережі ЗНЗ. Якість освіти

Одним способів вимірювання якості освіти може бути узагальнений аналіз співвідношення річного оцінювання в школі та результатів ЗНО

У Хмельницькій області Департаментом освіти і науки ОДА був проведений аналіз співвідношення річного оцінювання в школі та результатів ЗНО з української мови та літератури

Оптимізація мережі ЗНЗ. Якість

Як виміряти реальну якість освіти?

Позитивні результати: В Хмельницькій області в 2015 році 39 випускників отримали максимальних 200 балів проти 18 у 2014.

Аналіз співвідношення річного оцінювання в школі та результатів ЗНО по районах і містах (високий рівень навчальних досягнень):

- Віньковецький - 44 проти 10 (рівень відповідності **22,7%**)
- Городоцький - 59 проти 13 (**22%**)
- Дунаєвецький 98 проти 24 (**29,3%**)
- Красилівський 88 проти 20 (**22,7%**)
- Полонський 75 проти 22 (**29,3%**)
- м. Хмельницький 429 проти 244 (**56,9%**)
- м. Старокостянтинів 83 проти 42 (**56,1%**)
- м. Шепетівка 98 проти 55 (**56,1%**)

в Кам'янці-Подільському 86 проти 78

Тобто в цілому 46% випускників не підтвердили свій шкільний результат

Оптимізація мережі ЗНЗ. Якість освіти

Як виміряти реальну якість освіти?

Початковий рівень навчальних досягнень:

м. Шепетівка 6 проти 44 (13,6% об'єктивності оцінювання)

м. Хмельницький 23 проти 97 (23,7% об'єктивності оцінювання)

Шепетівський район 36 проти 83 (43,4%)

Славутський район 24 проти 78 (30,8%)

Красилівський район 14 проти 91 (15,4%)

Дунаєвецький район 2 проти 59 (3,4%)

Оптимізація мережі ЗНЗ. Якість

Як виміряти реальну якість освіти?

Зв'язок з малою наповнюваністю школи:

- Витрати на утримання одного учня в малокомплектній школі у рази більші від нормативних.
- Аналіз результатів ДПА у формі ЗНО з української мови за показником «початковий рівень» показав виражену тенденцію: чим менше учнів у школі, тим більший їх відсоток, які склали ЗНО на початковому рівні.

52% учнів малокомплектних шкіл Хмельницького, 45% Городоцького, 42% Кам'янець - Подільського, 41 і 40% Шепетівського та Лeticівського районів склали ЗНО на початковому рівні.

Тільки 24% замовлених малокомплектними школами золотих медалей було підтверджено (по області 54%)

Оптимізація мережі

Методологія оптимізації ґрунтується на припущенні, що для досягнення покращення мережі ЗНЗ **необхідно заручитися підтримкою цього процесу з боку батьків і вчителів.**

Оптимізація мережі ЗНЗ

включає п'ять кроків:

- I. Визначення лідерів процесу оптимізації.
- II. Збір і аналіз даних для оптимізації шкільних мереж.
- III. Підготовка сценаріїв оптимізації.
- IV. Розроблення сценаріїв для змін у шкільній мережі.
- V. Кампанія з інформування та залучення громадськості.

Крок 1. Визначення лідерів процесу оптимізації

Оптимізація зайняти багато років і потребує постійного залучення багатьох зацікавлених сторін

Оскільки цей процес є і технічно складним і чутливим, він має бути **повністю відкритим** для широкого загалу і проводитися під **потужним лідерством**

Тому необхідно створити **робочу групу за участі всіх відповідних зацікавлених сторін**, яку очолюватиме голова громади

Також важливо включити до робочої групи представників соціальних груп, **які можуть виступати проти оптимізації шкільної мережі**

Крок 2. Збір і аналіз даних для оптимізації шкільних мереж

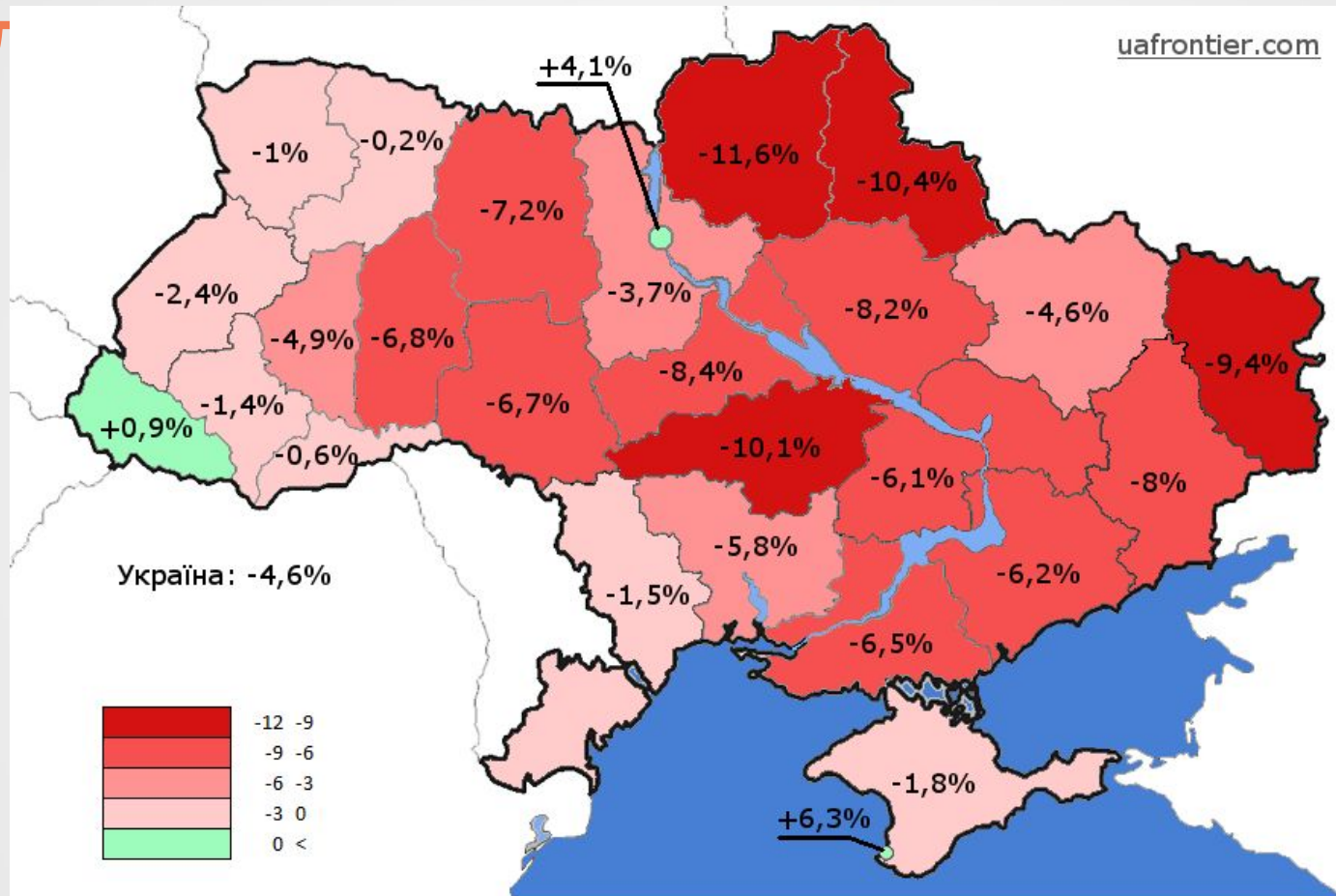
Рішення про оптимізацію шкільної мережі повинно прийматися після **ґрунтовного аналізу функціонування всіх шкіл**

Цей аналіз має проводитися з використанням даних зібраних робочою групою

Результати аналізу мережі ЗНЗ, а також підхід оптимізації, обраний робочою групою, **повинні оприлюднюватися**

Крок 2. Збір і аналіз даних для оптимізації шкіль

Зміни у щільності населення України з 2004 по 2014 роки по регіонах, %

Крок 2. Збір і аналіз даних для оптимізації шкільних мереж

- Демографічні дані
- Фінансові дані шкіл
- Дані про інфраструктуру шкіл
- Дані про розташування учнів і шкіл
- Дані про вчителів і непедагогічних працівників

Крок 2. Збір і аналіз даних для оптимізації

Дані про інфраструктуру шкільних мереж

- **Статус власності** щодо будівлі та земельної ділянки з відповідними мапами і планами (фото і відеоматеріали);
- **Технічний стан будівель** (включаючи мережі електропостачання, водопостачання та опалення);
- **Інвентаризація споруд і спеціальних приміщень** (спортзал, їдальня, клуб для позашкільної діяльності);
- **Інвентаризація шкільного обладнання** (меблі, навчальні засоби, лабораторії, ІТ-обладнання, доступ до мережі Інтернет);
- **Перелік необхідних ремонтних робіт** (за можливості з відповідним розрахунком вартості).

Ситуація в усіх школах має бути описана і задокументована.

Крок 3. Підготовка сценаріїв оптимізації

Визначення критеріїв оптимізації

- При прийнятті рішення про майбутнє школи необхідно брати до уваги **безпеку учнів**. Необхідно оприлюднити оцінену вартість капітального ремонту.
- **Якість освіти**, що вимірюється кваліфікацією вчителів, доступом до освітніх матеріалів, наявністю лабораторій, технічних засобів, спортивних залів, бібліотек і їдалень.
- **Якість технічної інфраструктури** та обладнання, що використовується в навчальному процесі, що вимірюється на основі попередньо зібраних даних про технічну інфраструктуру.
- **Час необхідний для перевезення учнів до сусідніх шкіл.**
- Іншим критерієм є **витрати, пов'язані з утриманням школи**
- **Роль закладу в житті місцевої громади**, що вимірюється позакласними заходами і використанням шкільного приміщення громадою

Соціальний вимір школи в громаді є останнім

критерієм. Рішення про закриття школи має визначатися її статусом у громаді

Крок 3. Підготовка сценаріїв оптимізації

Найкращим підходом є розробка різних варіантів організації шкільної мережі **та проведення якісного громадського обговорення**

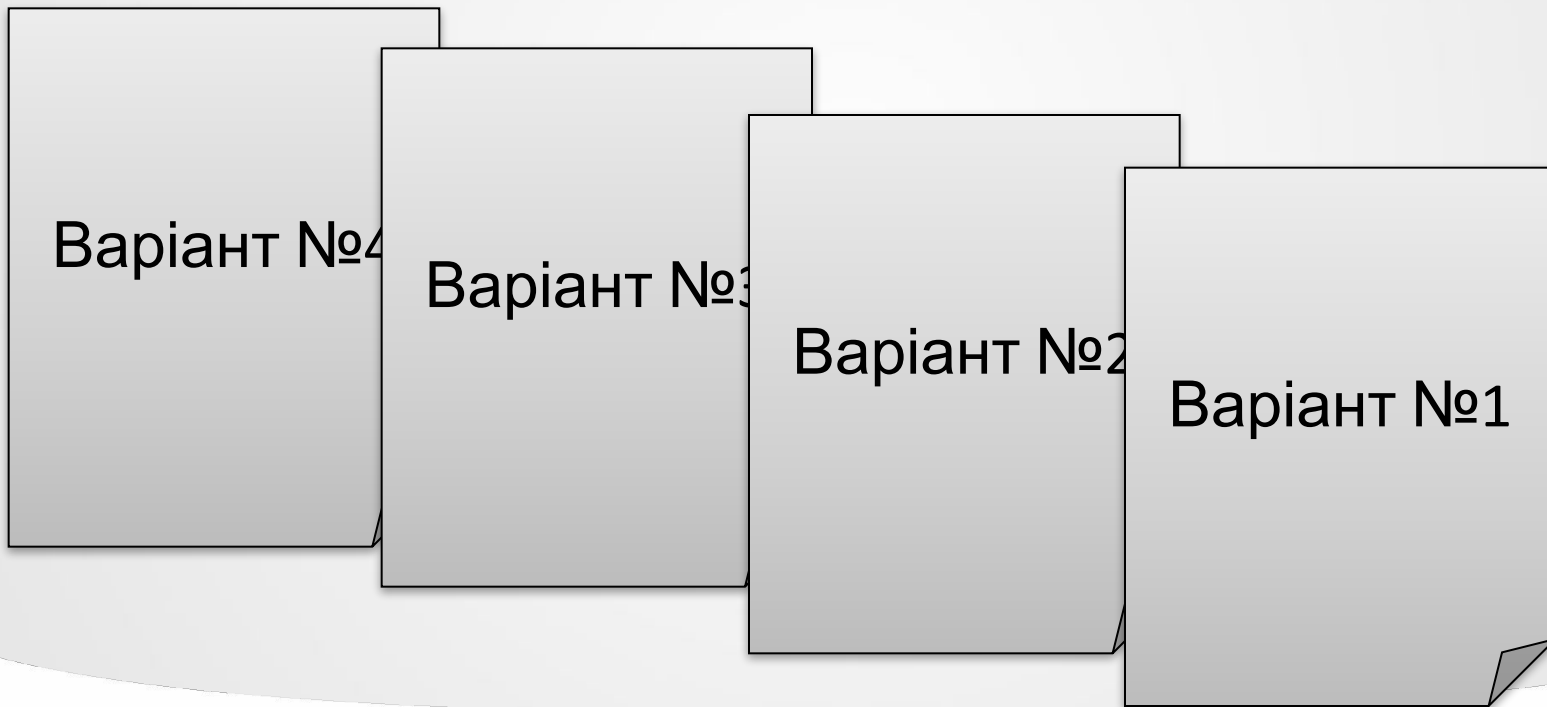
Відвертою розмовою голова громади зможе показати, що проблеми, які стоять перед громадою, є насправді серйозними і **запросити критиків до конструктивної участі в дебатах**

Крок 3. Підготовка сценаріїв оптимізації

Загалом рекомендується підготувати і представити **від чотирьох до п'яти варіантів**.

Кожен з **варіантів має бути повним**, тобто має охоплювати всіх учнів і всі школи в громаді та мати очікувані бюджети і плани перевезення.

Крок 4. Розроблення сценаріїв для змін у шкільній мережі

1. Пропозиція щодо **укрупненої шкільної мережі** з новою схемою освітніх округів.
2. Пропозиція щодо **перевезення учнів із закритих шкіл** до об'єднаних шкіл.
3. Пропозиція щодо **інвестицій** у школи, які прийматимуть нових учнів.
4. Пропозиція щодо змін у зайнятості вчителів і допоміжного персоналу, в тому числі **пропозиція альтернативної зайнятості (за можливості)**.
5. Пропозиція щодо майбутнього **використання будівель закладів, які будуть закриті**.
6. Оцінка бюджетних наслідків оптимізації мережі.

Крок 5. Кампанія з інформування та залучення громадськості

Крок 5. Кампанія з інформування та залучення громадськості

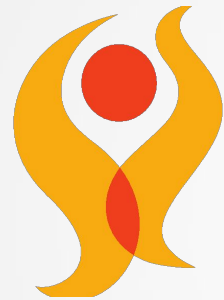
Зміни шкільної мережі зазвичай викликають опір двох соціальних груп:

- **учителів**, які працюють в цій школі
- **батьків дітей**, які відвідують школу, що підлягає закриттю;

Коли громада вирішує провести оптимізацію шкільної мережі, вона повинна **виправдати це рішення гарантією** того, що **зміни покращать якість освіти**, забезпечать краще технічне оснащення, що буде використовуватися для навчального процесу, та дозволить більш ефективно витратити кошти бюджету громади на освіту.

**Swedish Association
of Local Authorities
and Regions**